

Dvě

„Ach, pane Leonardo, jak rád vás vidím.“

Ludovico il Moro stál téměř uprostřed rozsáhlého nádvoří známého jako Zbrojní náměstí a naznačil Leonardovi, aby přišel blíž. Vedle něj stál – vyhublý a připomínající dravého ptáka – dvorní výběrčí daní, velevážený rytíř Bergonzio Botta, a v podpaží měl jako vždycky tlustou účetní knihu.

„K vašim službám, Vaše Výsosti,“ odpověděl Leonardo obezřetně. Nikdy nebylo snadné pochopit, z jakého důvodu ho Ludovico povolává. Mohlo to být z nadšení, jako ten den po Oslavě ráje, kdy milánský vládce zahrnul Leonarda chválou a uznáním před celým dvorem, nebo to mohlo být právě naopak.

„Pojďte, pojdte,“ řekl Ludovico s klidným úsměvem. „Pane výběrčí, myslím, že vás volá komoří.“

Což byl ne zas tak moc renesanční způsob, jak pana výběrčího vyzvat, aby urychleně vysmahnul, protože milánský vládce si chce s Leonardem popovídat mezi čtyřma očima. Bergonzio Botta se po pokloně, z níž se začal zvedat, teprve když se vydal pozpátku na ústup, otočil na podpatku a zamířil k strážní věži Ducha svatého. Ludovico se mlčky

rozhlížel kolem, aniž na Leonarda pohlédl: pak se pomalu vydal k velikému jižnímu portálu a naznačil Leonardovi, aby ho následoval.

„Vaše Výsost dnes ráno vypadá obzvlášť spokojeně,“ odvážil se Leonardo ve snaze zjistit, jakou má jeho chlebo-dárce náladu.

„To jsem, mistře Leonardo, to jsem,“ odpověděl Ludovico stále s úsměvem a stále za chůze. „A víte proč?“

„Doufám, že Vaše Výsost bude tak laskavá a obeznámí mě s důvody své radosti.“

„Není to žádné tajemství,“ odpověděl il Moro. „Už ne. Císař Maxmilián Habsburský nám prokáže tu čest, že se ožení s naší milovanou neteří Biancou Marií, u příležitosti vánočních svátků. Rod Sforzů se spřízní s císařem, mistře Leonardo.“

Vida vida. Už celé měsíce se Ludovico snažil vnutit Biancu Marii za manželku Maxmiliánu Habsburskému, císaři Sváté říše římské, a lichotil mu neustálými důkazy přátelství, a hlavně strašidelně velkým věnem. Ve dvorních ložnicích se špitalo, že jde o čtyři sta tisíc dukátů, což byla víc než polovina ročního výnosu celého vévodství. Trochu jako kdyby současný ministr financí zaslíbil svou dceru prezidentovi Spojených států a nabídl jako věno polovinu daňového výnosu celé Itálie – tedy něco, co se počítá v miliardách.

„Odjedeme se svatebním průvodem začátkem listopadu, mistře Leonardo. A zajisté nebude obtížné přichystat odjezd nevěsty a shromáždit všechny naše city, naše radosti, naši družinu tady na hradě, naopak, bude to velmi snadné. Víte proč?“

A jéje.

Ludovicu il Morovi se dostalo mimořádně vysokého vzdělání i na poměry tehdejšího šlechtice, ale bez zvláštního

důrazu na řeckou filosofii. I přesto se zdálo, že si bez větších obtíží osvojil Sókratovy dialektické techniky založené na předpokladu, že druhého účastníka hovoru napadne kýžená odpověď jednoduše tak, že ho dostaneme do úzkých. Když tě il Moro začne líbat na krk, říkalo se u dvora, měj se na pozoru: chystá se ti zezadu vyhrnout šat.

„Ne, Vaše Výsosti.“

„Protože máme k dispozici tenhle překrásný dvůr,“ řekl Ludovico a rozmáchlým gestem ukázal na Zbrojní náměstí obklopené hradem. „Tohle překrásné rozsáhlé, prostorové nádvoří. A naproti...“ Ludovico, který již došel k bráně, ukázal rozevřenou dlaní na obrovskou pláň před padacím mostem. „A naproti, vidíte, ještě rozsáhlejší náměstí, dokonale rovné, volné, bez jakýchkoli ozdob. Jinými slovy, pane Leonardo, úplně prázdné.“

Načež se Morův pohled přesunul z náměstí na Leonarda. Ústa se ještě usmívala. Oči už ne.

Ode dne, kdy ho Ludovico oficiálně pověřil tím úkolem, o němž se Leonardo chlubil, že ho dokáže splnit lépe než kdokoli jiný, uběhly čtyři roky. A deset let od chvíle, kdy přísahal, že něco takového umí.

Před deseti lety se Leonardo představil Ludovicu il Morovi dlouhým dopisem, v němž tvrdil, že dokáže navrhovat bombardy, hloubit podzemní řeky a příkopy, stavět nedobytné hrady a teprve na konci zmíněného dopisu naznačoval, že umí i trošičku malovat. Už to bylo pozoruhodné, i vzhledem k tomu, že da Vinciho povolali do Milána jako hudebníka, hráče na jakousi liru da braccio, kterou sám vynalezl. Ale Ludovica il Mora obzvlášť zasáhla jedna věta.

Dokážu zhotovit bronzového koně, jenž bude nesmrtelnou slávou a věčnou poctou šťastné památce Vašeho pana otce a věhlasného rodu Sforzů.

Tento slib se proměnil v práci u dvora, díky níž Leonardo získal ubytování, dvoupatrovou dílnu v Corte Vecchia vedle Dómu, v níž pracoval, a – teoreticky – pravidelný plat. Ale v průběhu let začal tentýž slib působit jako vychloubání, podle názoru některých lidí. A mezi ně patřil také il Moro.

„Jsou to tři roky, mistře Leonardo, co jste mě ujistil, že jste se tělem i duší vrhl do práce na pomníku mého pana otce,“ pokračoval il Moro s pohledem stále upřeným na Leonarda. „Několikrát jste mě ujistil, že pomník už se realizuje, takže jsem za tím účelem nechal vyklidit a zarovnat tento rozsáhlý prostor před hradem, kde se nyní nacházíme.“

„Jsem rád, že mohu Vaší Výsosti oznámit, že hliněný model koně je téměř hotový a bude možné ho vystavit právě na tomto náměstí koncem příštího týdne.“

„Hliněný model?“ Ludovico zvedl obočí. „To myslíte vážně?“

„Hliněný model v konečné velikosti, Vaše Výsosti. Sedm metrů na výšku, tomu se žádná jezdecká socha svou výškou a velkolepostí ani nepřiblížila. Máte mé slovo, model tu bude vystaven za méně než deset dní.“

„Á, to je ovšem vynikající zpráva. Znamenitě. Skvěle. A povězte mi, máte v úmyslu prokázat mému panu otci věčnou úctu pomníkem z hlíny, nebo se hodláte překonat a věnovat mu i pěkný bronzový kabát? Nejsme ve vašem sluncem zalitém Toskánsku, mistře Leonardo. Víte, za zimních nocí tady v Miláně mrzne. Nerad bych, aby můj pan otec bez patřičného kovového svrchníku nastydl.“

Ludovico il Moro nebyl hloupý a moc dobře věděl, že není snadné polít roztaveným bronzem více než sedmimetrový předmět. Tím nechceme říct, že by věděl, jaké problémy to přináší, ať už technické, nebo konstrukční, ale že mu zkrátka byla známa obtížnost výroby bronzových

předmětů, které by byly lehké a zároveň odolné. Konkrétně měl Ludovico il Moro na mysli děla. Děla, která francouzská armáda uměla vyrobit, kdežto on ne.

„Nejdříve, Vaše Výsosti, jsem zamýšlel nalít roztavený bronz do koňské formy obrácené vleže vzhůru nohama. To by umožnilo vyřešit problém s bublinami vody, které se vlivem přílišného tepla mění ve vzduch, a když unikají, porušují povrch bronzu, jenomže...“

„To se mi zdá jako skvělý nápad. Jestli tomu dobře rozumím, vodní pára by unikla nohama. Proč to neuskutečníte?“

„Vaše Výsost tomu porozuměla dokonale. Bohužel, vaše krásné město není studené a vlhké jen nad zemí, Vaše Výsosti, nýbrž i pod ní.“

„Co tím myslíte?“

„Že kdybychom vyhloubili vhodnou jámu, aby se do ní vešla forma našeho koně, v jistou chvíli bychom narazili na podzemní vodu, která teče pod Milánem, Vaše Výsosti. Koně z masa a kostí umějí plavat, ale koně z bronzu by voda značně poškodila.“

Il Moro na okamžik probodl Leonarda ledovým pohledem. Pak, po chvíli, se Morova ústa stáhla a vteřinu nato se pán Milána podvolil úsměvu.

„Leonardo, já si vás velice vážím a vy to víte,“ řekl il Moro a otočil se, aby se podíval na náměstí. „Velice si vás vážím jako vynálezce, jako malíře, jako oděvnického mistra a v neposlední řadě si velice cením vašich průpovědek.“

„Vaše Výsost je příliš laskavá...“

„Začínám si to myslet. Kdybych nebyl příliš laskavý, už bych vás vyhodil na ulici,“ řekl Ludovico úsečně, zatímco hleděl k jednomu hradnímu oblouku, z něž vycházel plavovlasý mladík, který i z dálky vypadal jako jeden z těch pohledných urostlých mládenců, kteří, jak se špitalo, se líbili

mistru Leonardovi. „Vida, přichází hrabě Galeazzo. Povězte mi: jak postupuje ta druhá záležitost?“

Poslední slova Ludovico pronesl nedbalým tónem a mnohem tišeji.

I Leonardo svou odpověď zašeptal:

„Všechno jde tak, jak jste chtěl.“

„Dobře. Dobře,“ odpověděl Ludovico a nasadil opět normální tón hlasu. „Takže za deset dní jste říkal. Beru to jako slib.“